

ФУНКЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКСПОРТУ

ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНИХ

ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

УДК 341.221.4 : 378 (4-11)

DOI: 10.12958/2227-2747-2019-1(170)-13-24

Мигович Ірина Вікторівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри романо-германської філології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Старобільськ, Україна

irina.migovich@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0060-5387>

ВІДПОВІДНО до глобального процесу інтернаціоналізації національних систем вищої освіти одним із перспективних напрямів розвитку освітньої сфери називаємо орієнтацію останньої на формування та реалізацію ефективної національної політики експорту освітніх послуг, що потенційно сприятиме інтеграції національних систем вищої освіти до світового та європейського просторів вищої освіти.

Національна політика експорту освітніх послуг передбачає формування й усебічну підтримку сталих міжнародних партнерств на національному та інституційному рівнях з метою збільшення обсягів підготовки професіоналів/спеціалістів у різних галузях для зарубіжних країн, забезпечення високої якості надання освітніх послуг, академічної мобільності студентів та професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти (далі – ЗВО), розвитку інноваційних технологій навчання тощо. У довготривалій перспективі національна політика експорту освітніх послуг сприяє формуванню та впровадженню національної

стратегії диверсифікації джерел фінансування освітніх послуг, що є актуальним для університетів ХХІ століття в умовах істотного скорочення державного фінансування їхньої діяльності.

Стан розвитку національної політики експорту освітніх послуг визначаємо такими чинниками: 1) поширеністю мови навчання; 2) економічною та культурною привабливістю країни-експортера; 3) авторитетом країни-експортера на міжнародному ринку освітніх послуг (сталість міжнародних партнерств на національному рівні); 4) рівнем розвитку національної системи вищої освіти; 5) міжнародною репутацією національних ЗВО (сталість міжнародних партнерств на інституційному рівні); 6) вартістю навчання і проживання; 7) гнучкістю освітніх програм як першочергової умови горизонтальної та вертикальної академічної мобільності; 8) рівнем розвитку системи супроводу іноземних студентів; 9) геополітичними, торговельно-економічними, культурно-історичними

зв'язками між країною-експортером і країною-імпортером; 10) рівнем маркетингової промоції національних ЗВО в глобальному просторі вищої освіти (Галичин, 2015, с. 13; Пурій, 2016).

Відповідно до статистики, що її надає UNESCO (*The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*), на світовому ринку освітніх послуг активно позиціонують себе освітні інституції з понад 140 країн, серед яких провідними є США, Великобританія, Німеччина, Франція, Австралія, Китай, Японія, РФ, Канада; загальний обсяг міжнародного ринку освітніх послуг станом на 2017 рік перевищує 4,5 мільйони іноземних студентів; серед тенденцій назване щорічне зростання цього ринку приблизно на 6,7% (UNESCO, 2019). Та ж таки статистика свідчить, що саме США і країни Західної Європи залучають найбільшу кількість іноземних студентів, займаючи лідируючі позиції на ринку міжнародної освіти і відповідно формуючи ринкову кон'юнктуру (більше ніж половина всіх студентів, які навчаються за кордоном, є студентами університетів США (22% ринку), Великобританії (14% ринку), Німеччини і Франції (по 10% ринку відповідно), країн Північної Америки (23% ринку). Зауважимо, що потенціал України в якості експортера освітніх послуг у сфері вищої освіти визначений у межах 1,5% (Comparing Educational Statistics, 2017; Україна на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти, 2018).

Можливості української системи вищої освіти щодо експорту освітніх послуг щорічно зростають, про що свідчить і підписання Угоди між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) про Рамкову програму ЄС з наукових досліджень та інновацій *Horizon 2020*, і вперше в історії українських ЗВО та програми *Erasmus+ K2 Capacity Building in higher education* координування міжнародного проекту українським університетом (проект *MoPED – Modernization of Pedagogical Higher*

Education by Innovative Teaching Instruments – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (MoPED Project, 2019), і щорічне зростання кількості іноземних студентів, які приїжджають на навчання в Україну (за даними Українського державного центру міжнародної освіти Міністерства освіти і науки України, станом на 1 січня 2016 року в українських університетах навчалось 63906 іноземних студентів, у 2017 – 2018 навчальному році їхня кількість зросла до 66310 осіб) (УДЦМО, 2019). Українські університети мають істотний потенціал щодо конкуренції зі східно- та подекуди західноєвропейськими ЗВО на світовому ринку освітніх послуг. Актуальність цієї розвідки визначена спробою встановити, чи притаманний такий потенціал тимчасово переміщеним закладам вищої освіти, які представляють новітню реалію українського ринку послуг у сфері вищої освіти.

Закон України «Про вищу освіту» визначає тимчасово переміщений заклад вищої освіти та тимчасово переміщену наукову установу як «державний, комунальний чи приватний заклад вищої освіти або наукову установу, які в період тимчасової окупації або проведення антитерористичної операції, але до моменту повернення тимчасово окупованої території під загальну юрисдикцію України або до дати набрання чинності Указом Президента України про завершення проведення антитерористичної операції або військових дій на території України за рішенням засновника (засновників) змінили своє місцезнаходження (перемістилися) з тимчасово окупованої території або з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, до населених пунктів на підконтрольній українській владі території» (Закон України «Про вищу освіту», 2019). Відповідно до Постанови № 935 Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 року «Деякі питання державних вищих навчаль-

них закладів, переміщених з району проведення антитерористичної операції» кількість таких закладів дорівнює 18 державним та 1 приватному ЗВО Донецької, Луганської областей і Криму, які після початку конфлікту 2014 року наказами МОН України було переміщено на підконтрольну уряду України територію з відповідною зміною фактичної та юридичної адрес (Постанова Кабінету Міністрів України, 2019).

Природно, такі установи йшли різними шляхами, відновлюючи свою діяльність. Метою цієї розвідки є встановлення ймовірності того факту, що українські ЗВО, тимчасово переміщені внаслідок конфлікту 2014 року на підконтрольні уряду України території, демонструють тенденцію до нарощування потенціалу щодо інтернаціоналізації своєї діяльності та експорту освітніх послуг у межах українського ринку освітніх послуг.

Сформована відповідно до мети методологія дослідження передбачає використання таких *методів*: теоретичні – аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення, кількісний і якісний методи, вибірковий метод, ретроспективний та причинно-наслідковий аналізи для дослідження фактів імплементації основних напрямів процесу інтернаціоналізації на рівні окремого закладу вищої освіти, а також для інтерпретації результатів дослідження; емпіричні – спостереження, участь в освітніх виставках з метою збору фактичного матеріалу для аналізу та підтвердження висновків.

Кейсове дослідження на підтвердження (чи спростування) мети розвідки представлене аналізом функційного потенціалу щодо експорту своїх освітніх послуг одного з тимчасово переміщених закладів вищої освіти – ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – у розрізі процесу інтернаціоналізації освітньої, науково-дослідної та адміністративної діяльності установи. Університет, який є одним з найстаріших та найбільш прес-

тижних ЗВО Луганської області, унаслідок подій 2014 року втратив понад 183200 м² площ; 9 навчальних корпусів; навчальні корпуси 7 відокремлених структурних підрозділів; бібліотеку з п'ятьма модернізованими читальними залами, оснащеними електронними каталогами та фондом понад 1,3 млн. примірників; спортивний корпус, сучасний комп'ютерний парк, близько 20 мультимедійних комплексів, супутникове телебачення; студмістечко (із 6 гуртожитками, їдальнею, 3 кав'ярнями, кафе, 2 магазинами, санаторієм-профілакторієм); навчально-науково-екскурсійний комплекс університету (астрономічна обсерваторія, зимовий ботанічний сад, зоологічний, геологічний, анатомічний музеї); археолого-етнографічний музейний комплекс, що має статус Національного надбання України і включає парк-музей давнього каменерізного мистецтва (понад 70 скульптур); Церкву Святої Великомучениці Татіани та ін. Замість цього заклад було переміщено до сільської місцевості з майже зруйнованою інфраструктурою, закритими підприємствами, нерозвиненою соціокультурною сферою. Будівлі, у яких розташувався університет на новому місті (міста Рубіжне, Старобільськ, Кремінна, Лисичанськ), від самого початку були повністю або частково позбавлені матеріально-технічної, навчально-методичної, інформаційної баз для надання якісної освіти, зокрема, підготовки вчителів для розбудови України та регіону відповідно до цінностей та цілей ХХІ століття.

Конфлікт 2014 року та подальше переміщення закладу закономірно вплинули на реалізацію політики інтернаціоналізації установи. Так, у роки, що передували конфлікту, в університеті функціонували два структурних підрозділи, відповідальних за міжнародний вектор діяльності закладу, – відділ міжнародних зв'язків (головна функція – супровід та підтримка іноземних студентів університету) і відділ міжнародного співробітництва (головна функція – інтеграція університету до міжнародного академічного простору за рахунок розши-

рення його міжнародних контактів; розробка, координація та реалізація заходів з активації академічної мобільності; розширення міжнародних контактів, необхідних для інтеграції установи до міжнародного академічного простору; візово-протокольна робота, пов'язана з оформленням закордонних відряджень співробітників та студентів установи; підтримка баз даних про програми навчання за кордоном, міжнародні благодійні організації та фонди). Події 2014 року та закономірне падіння кількості іноземних студентів закладу з майже 2300 осіб до 100 призвели до злиття названих структур.

Прикладом процесу інтернаціоналізації діяльності установи називаємо і той факт, що університет першим серед українських закладів вищої освіти взяв участь у Програмі інституційного оцінювання Європейської Асоціації Університетів (*European University Association – EUA*), яка об'єднує заклади вищої освіти, що працюють відповідно до рамок Болонського процесу та забезпечують надання освітніх послуг відповідно до європейських критеріїв та індикаторів якості. Це стало важливим кроком до вдосконалення системи надання освітніх послуг в університеті і дало можливість закладу розвиватися відповідно до європейських критеріїв діяльності ЗВО. У 2006 – 2007 роках заклад спільно з *Franklin Pierce University (New Hampshire, USA)* презентували Спільну українсько-американську магістерську програму з ділового адміністрування. Професори та студенти університету брали участь у програмах академічної мобільності *DAAD, Fulbright, IREX, CUPP, CCUSA, Camp America, Work and Travel USA* тощо. Інтенсивна міжнародна діяльність сприяла відкриттю міжнародних культурно-освітніх центрів, таких як: Центр Гете (партнер *Goethe-Institut*), Центр турецької мови та культури, Інститут Конфуція (у 2013 році визнано кращим у світі), Центр японської мови та культури, Центр мови та культури Ізраїлю, Українсько-

канадський центр «Відродження», Ресурсний центр *Lingua*.

Менеджмент адміністрації установи, який зокрема полягав і в розробці щорічних та щоквартальних планів інтенсифікації міжнародної діяльності закладу, стратегії інтернаціоналізації університету, координаційних стратегічних документів щодо спільної діяльності відокремлених підрозділів у напрямі інтернаціоналізації, призвів до поступового відновлення позицій, що їх займав університет напередодні вимушеного переміщення. Так, за 2015 – 2018 роки заклад продовжує розвиток міжнародних академічних обмінів, бере участь у грантових програмах, презентує міжнародні проекти на форумах, виставках, конференціях, симпозіумах, має постійно зростаючий індекс цитування й академічний рейтинг. У 2018 році університет отримує Гран-прі «Лідер міжнародної діяльності» в рейтинговому виставковому конкурсі IX міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2018». Уважаємо, що на досягнення високого міжнародного статусу установи скеровані стратегічні мотивації, гнучка організаційна структура, орієнтація на участь у глобальних мережах, а також методи і стиль менеджменту, гармонізовані з наявними у світі авторитетними науковими, освітніми та управлінськими моделями.

Робота з мережею міжнародних контактів продовжилася за рахунок укладання угод про співробітництво із ЗВО, організаціями, установами інших країн, перелік яких постійно оновлюється. Так, у 2012 – 2013 роках таких угод налічувалося 99 (список яких у наступний після переміщення рік було скореговано, урахуовуючи подекуди неможливість співпраці із ЗВО РФ); у 2015 – 2016 навчальному році до переліку чинних входила 61 угода, у 2016 – 2017 – 48 угод, у 2017 – 2018 (станом на 01.04.2018 року) університет має чинні угоди про співробітництво з 56 іноземними ЗВО (див. рис. 1 та 2).

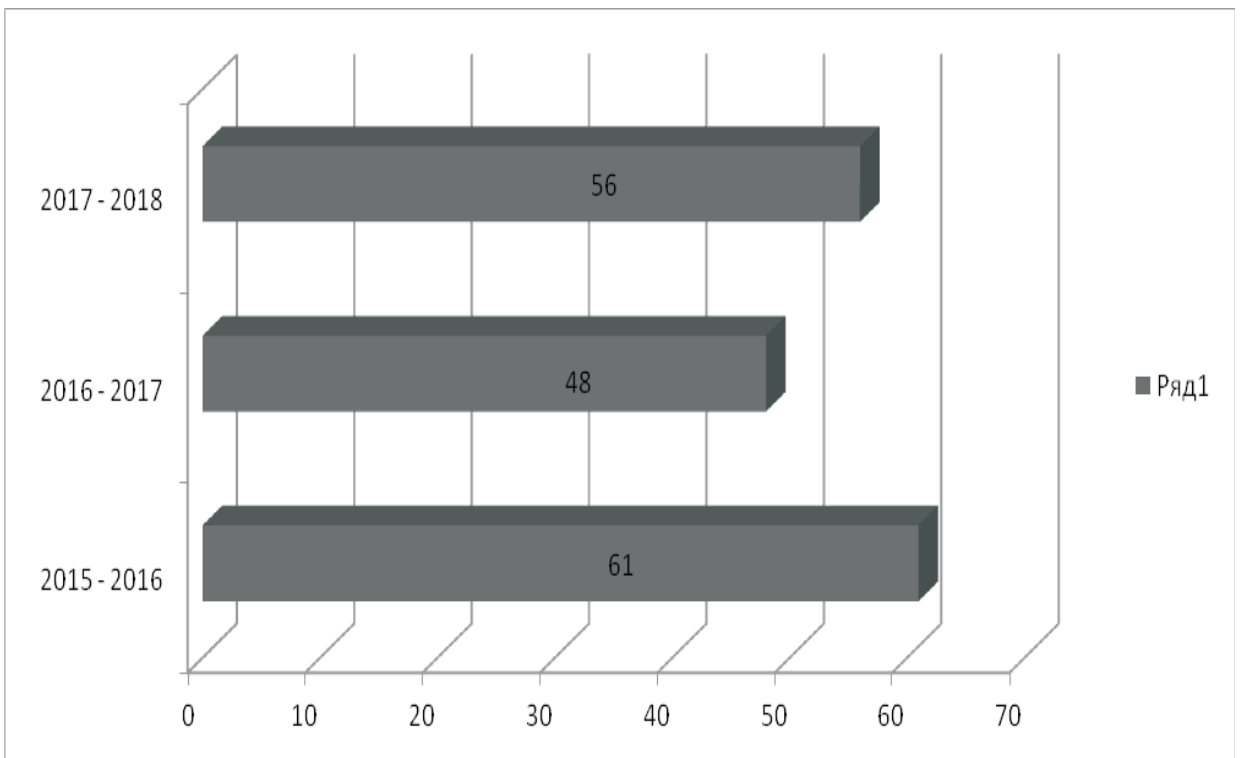

Рис 1. Динаміка кількості чинних угод про співробітництво за 2015 – 2018 роки

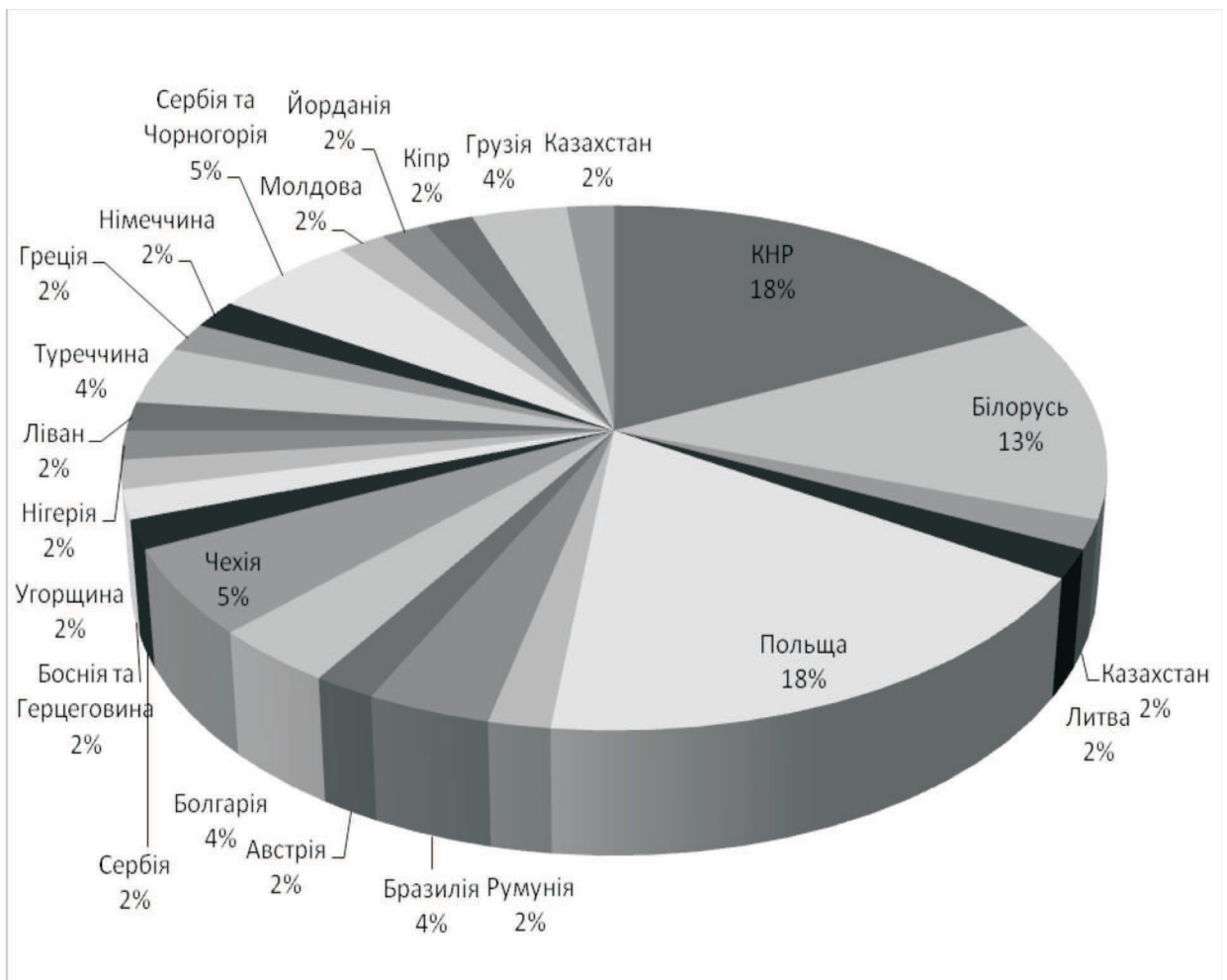

Рис 2. Територіальний розподіл чинних угод про співробітництво за 2015 – 2018 роки

Виокремлюємо такі напрями співпраці в рамках угод:

1) освітній компонент діяльності установи: обмін досвідом з організації освітнього процесу та методики викладання (проект Прогресивне управління університетом спільно з університетом Масарика, Чеська Республіка); обмін навчальними планами, навчально-методичною літературою та програмними продуктами (Вища лінгвістична школа в м. Ченстохів, Польща); залучення іноземних студентів до освітнього процесу; обмін викладачами та студентами (Університет Лодзі, Польща – викладання дисциплін напряму «Маркетинг» викладачами ЛНУ імені Тараса Шевченка);

2) науково-дослідний компонент діяльності установи: спільні науково-практичні конференції та семінари (2015 рік – 4 міжнародні науково-практичні конференції; 2016 рік – 6 міжнародних науково-практичних конференцій; 2017 рік – 5 міжнародних науково-практичних конференцій); організація наукових стажувань

викладачів, аспірантів і студентів; участь у підготовці й виконанні спільних наукових проектів, зокрема в рамках міждержавних програм та міжнародних грантів;

3) адміністративний компонент діяльності установи: візити представників управління та адміністрації навчальних закладів для консультацій, погодження реалізації умов угоди та обміну досвідом з питань управління закладом вищої освіти (стажування представників адміністрації закладу в університеті Swiss Federal Institute of Technology in Zurich та Cambridge University).

У 2013 році університет бере участь і є членом низки міжнародних організацій, програм, фондів, співпрацю з якими вдалося зберегти та інтенсифікувати в роки після переміщення. Подальший розвиток співробітництва з названими організаціями продовжувався і призвів до реалізації таких міжнародних проектів протягом 2015 – 2018 років (див. табл. 1).

Таблиця 1

Міжнародні проекти університету протягом 2015 – 2018 років

№	ПРОЕКТ	2015	2016	2017	2018
1	<i>«Сертифікація викладачів дистанційного навчання e-Tutor»</i> спільно з Фондацією наукових досліджень Швейцарії, університетом КРОК (м. Київ), Університетом прикладних наук (м. Цюріх, Швейцарія) та університетом Анкари (60 представників професорсько-викладацького складу ЛНУ пройшли навчання та отримали сертифікати)	x			
2	<i>ЄС / ПРООН «Місцевий розвиток, зорієнтований на громаду»:</i> візити з обміну досвідом до громад та ЗВО України, участь у Форумах місцевого розвитку Луганської області, розробка Стратегії розвитку Луганської області (проекти університету <i>OpenSpace</i> як діалогова платформа для жінок та молоді зони збройного конфлікту; Центр розвитку творчого потенціалу молоді, яка навчається в закладах професійно-технічної освіти було включено до Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Луганської області на 2017 – 2019 роки)	x	x	x	x

3	«Діалогова платформа для відображення повсякденного життя людей Сходу України»: створення діалогової платформи для відображення повсякденного життя людей Сходу України – зони збройного конфлікту через серію короткометражних документальних фільмів, знятих молодіжними активістами та показаних на фестивалі документального кіно в м. Старобільськ	x	x		
4	«Адвокасі компанії як запорука стратегічного планування сталого розвитку громади»: тренінги з питань громадської безпеки та соціального згуртування на рівні громад, надано допомогу громадянам та місцевим громадським організаціям у розробці спільних стратегій, програм та проектних пропозицій у сфері громадської безпеки та соціального згуртування			x	
5	Research Capacity Building: A case study of Displaced University: грант від Британської ради на спільний з університетом Кембриджу, Великобританія, науково-дослідний проект у рамках програми інтернаціоналізації вищої освіти		x	x	
6	Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України: побудова європейського університету – лідера регіонального розвитку та освіти на сході України, активного учасника процесу сприяння зупиненню конфлікту		x	x	
7	«Англійська мова для університетів»: підвищення кваліфікації та ознайомлення із сучасними підходами викладання фахових дисциплін англійською мовою, англійської мови професійного спрямування, англійської мови для академічних цілей		x	x	x
8	«Міжнародний відділ університету: кращі практики»: за підтримки Міністерства освіти і науки України і спрямований на професійний розвиток/підвищення компетентності співробітників відділів міжнародних зв'язків українських ЗВО		x		

9	« Інформаційно-ресурсний центр <i>Window on America</i> »: доступ до мережі бібліотек при університетах США (<i>E-Library USA</i>), «Англійська без обмежень» – кожен тиждень проводяться заняття англійської для дітей, підлітків та дорослих; курси англійської мови для державних службовців Старобільської РДА (лютий – квітень 2017 року)	x	x	x	x
10	<i>Promoting Academic Integrity in Ukraine in Luhansk HEIs</i> – Сприяння академічній доброчесності в Україні на базі ЗВО Луганської області; <i>English for the IDPs and ATO participants</i> – Англійська мова для ВПО та учасників АТО; <i>Public Libraries in the US – photo exhibit</i> – Фотовиставка Публічні бібліотеки в США; <i>MakerSpace lab</i> – 3-d лабораторія MakerSpace; <i>News Literacy</i> – Інформаційна обізнаність як програма від Голосу Америки в Україні; <i>MOOC Course on Human Rights and Philosophy of Critical Thinking</i> – Відкритий курс з прав людини та філософії критичного бачення			x	x
11	<i>English Access Microscholarship Program (Програма малих стипендій з вивчення англійської мови)</i> : можливість учням із малозабезпечених і соціально вразливих родин, зокрема переселенцям і молоді з особливими потребами, безкоштовно поглибити свої знання англійської мови, більше дізнатися про США, культуру і цінності, розвинути лідерські навички і взяти активну участь у розвитку України			x	x
12	<i>Erasmus+ KA2 «MoPED – Модернізація педагогічної вищої освіти з використання інноваційних інструментів викладання»</i> : модернізація навчальних планів педагогічних ЗВО України шляхом запровадження найсучасніших методик викладання з використанням ІКТ і методів дослідження результатів			x	x
13	<i>«Прогресивне управління університетом» (Progressive University Management)</i> : посилення можливостей працівників менеджменту українських ЗВО; упродовж 2017 – 2018 років відбулися три інтенсивні тижневі вишколи, присвячені актуальним темам вищої освіти: <i>інтернаціоналізація університетів, внутрішня евалюація вищих навчальних закладів, інклюзія у вищих навчальних закладах</i>			x	x

Експорту освітніх послуг установи шляхом залучення до навчання іноземних студентів також властива інтенсивна динаміка порівняно з 2014 – 2015 навчальним роком (див. рис. 3).

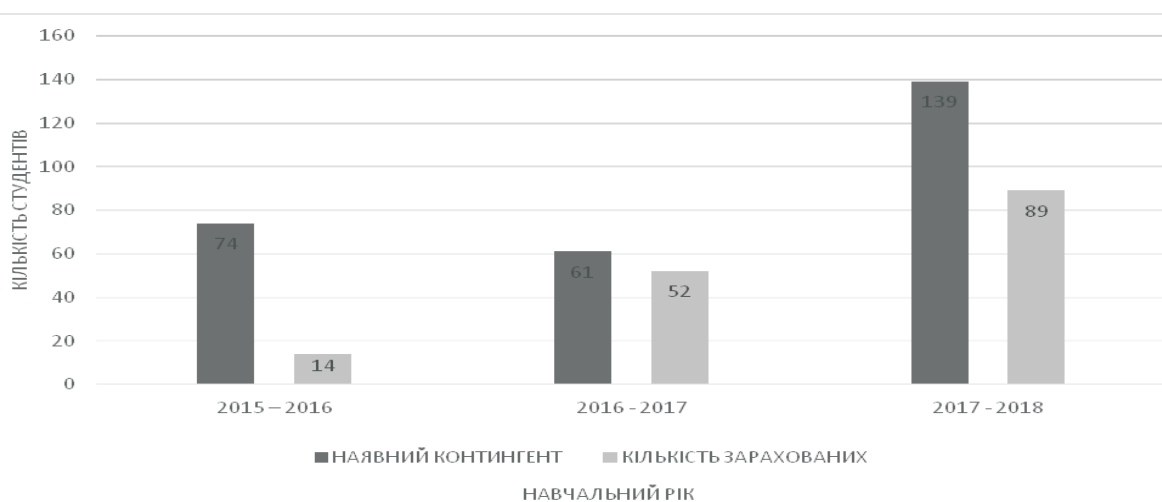

Рис 3. Динаміка іноземного контингенту за 2015 – 2018 роки

Виокремлюємо такі визначальні показники міжнародної діяльності установи за 2015 – 2018 роки, які говорять про інтенсифікацію процесу інтернаціоналізації університету й відновлення його міжнародного іміджу, а відповідно й динаміки експорту освітніх послуг, у період після вимушеного переміщення (див. табл. 2).

Таблиця 2

Визначальні показники міжнародної діяльності університету за 2015 – 2017 роки

№ п/п	ПОКАЗНИК	РІК			
		2015	2016	2017	2018
1	Кількість іноземних громадян – студентів різних курсів, форм та ступенів	74 особи	61 особа	139 осіб	161 особа
2	Кількість зарубіжних навчальних закладів, з якими підтримуються зв'язки	61 ЗВО	48 ЗВО	56 ЗВО	56 ЗВО
3	Кількість зарубіжних відряджень викладачів і співробітників	2	5	7	13
4	Кількість зарубіжних відряджень студентів університету	68	28	55	62
5	Участь у виконанні спільних наукових досліджень, міжнародних проектів і програм	3 проекти	7 про-ектів	9 про-ектів	15 про-ектів

Література

Галичин В. Международный рынок образовательных услуг: основные характеристики и тенденции развития. Москва: Издат. дом «Дело» РАНХиГС, 2015. 60 с.

Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=6&text=%EF%E5%F0%E5%EC%B3%F9%E5%ED%E8%E9+%E7%E0%EA%EB%E0%E4+%E2%E8%F9%EE%BF+%EE%F1%E2%B3%F2%E8#w11>.

Постанова Кабінету Міністрів України № 935 від 13 жовтня 2015 року «Деякі

питання державних вищих навчальних закладів, переміщених з району проведення антитерористичної операції». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248633920>.

Пурій Г. Експорт освітніх послуг як напрям диверсифікації джерел фінансового забезпечення ВНЗ. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 11. 2016. С. 211 – 215.

УДЦМО. Український державний центр міжнародної освіти. URL: <http://studyinukraine.gov.ua/uk/>

Україна на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1695/>.

Comparing Educational Statistics Across the World. *Global Education Digest*. Montreal, UNESCO Institute for Statistics, 2011. 188 p. URL: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/ged06-en.pdf>.

MoPED Project. URL: <http://mopedproject.eu/ua/?fbclid=IwAR34bxFTbcqglNBKLCov9dUhrKcda31RL2cjF-eACFFm-rg277xkqdpXFAo>

UNESCO. URL: <https://en.unesco.org/>.

References

Galichin, V. (2015). *Mezhdunarodnyj rynek obrazovatel'nyh uslug: osnovnye harakteristiki i tendencii razvitija* [International market of educational services: main characteristics and tendencies of development: manual]. Moscow: Izdatel'skij dom «Delo» RANHiGS [in Russian].

Zakon Ukrainy «Pro vyshhu osvitu» (2019). [Law of Ukraine «On higher Education»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=6&text=%EF%E5%F0%E5%EC%B3%F9%E5%ED%E8%E9+%E7%E0%EA%EB%E0%E4+%E2%E8%F9%EE%BF+%EE%F1%E2%B3%F2%E8#w11> [in Ukrainian].

Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 935 vid 13 zhovtnya 2015 roku «Deyaki

pytannya derzhavnykh vyshhykh navchalnykh zakladiv, peremishhenykh z rajonu provedennya antyterrorystychnoyi operaciyi» (2019). [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 935 of 13.10.2015 «Particular issues of state higher education institutions moved from the territory of antiterrorism operation's implementation»] URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248633920> [in Ukrainian].

Purij, G. (2016). Eksport osvitnix poslug yak napryam dyversyfikaciyi dzherel finansovogo zabezpechennya VNZ [Export of education services as a means of diversification of HEIs' financial sustainability]. *Global and national problems of the economy*, 11. 211-215 [in Ukrainian].

UDCzMO. (2019). Ukrayinskyj derzhavnyj centr mizhnarodnoyi osvity [Ukrainian State Center of International Education]. URL: <http://studyinukraine.gov.ua/uk/> [in Ukrainian].

Ukrayina na mizhnarodnomu ry`nku osvitnix poslug vyshhoyi osvity. (2019) [Ukraine on the international market of education services in the sphere of higher education]. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1695/> [in Ukrainian].

Comparing Educational Statistics Across the World. (2011). URL: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/ged06-en.pdf> [in English].

MoPED Project. (2019). URL: <http://mopedproject.eu/ua/?fbclid=IwAR34bxFTbcqglNBKLCov9dUhrKcda31RL2cjF-eACFFm-rg277xkqdpXFAo> [in English].

UNESCO. (2019). URL: <https://en.unesco.org/> [in English].

* * *

Мигович І. В. Функційний потенціал експорту освітніх послуг тимчасово переміщених закладів вищої освіти України

Стаття окреслює основні напрями та відповідно функційний потенціал інститу-

ційної політики інтернаціоналізації тимчасово переміщених закладів вищої освіти (кейс Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», переміщеного із зони конфлікту 2014 року на територію, підконтрольну українському уряду). Процес інтернаціоналізації розглянуто згідно з вектором співпраці між державними органами, адміністрацією ЗВО, викладачами та студентами різних країн щодо підтримки міжнародного складника освітньої, науково-дослідної та адміністративної діяльності. Відповідно дослідження проведено з урахуванням трьох компонентів системи вищої освіти: освітнього, науково-дослідного та адміністративного. Головним завданням розвідки стало визначення міри ефективності трансформованої інституційної системи інтернаціоналізаційного менеджменту в ситуації форс-мажору – збройного конфлікту в східній частині України. Результати дозволяють твердити – стратегічний менеджмент процесу інтернаціоналізації закладу, починаючи з 2014 року й до теперішнього часу, реалізується відповідно до стратегічних документів університету щодо інтернаціоналізації. Інституційні трансформації, які мали місце з 2014 року, вплинули на діяльність установи, інтенсифікуючи інституційну політику інтернаціоналізації відповідно до вимог Болонського процесу. Це підтверджено збільшенням кількості викладачів та студентів, які щорічно беруть участь у програмах мобільності, кількості іноземних студентів та міжнародних проектів.

Ключові слова: інтернаціоналізація, національна політика експорту освітніх послуг, світовий ринок освітніх послуг, тимчасово переміщений заклад вищої освіти, іноземні студенти, мобільність, показники міжнародної діяльності.

Мигович І. В. Функциональный потенциал экспорта образовательных услуг временно перемещенных высших учебных заведений Украины

Статья определяет основные направления и функциональный потенциал институциональной политики интернационализации временно перемещенных высших учебных заведений (кейс Государственного учреждения «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко», перемещенного из зоны конфликта 2014 года на территорию, подконтрольную украинскому правительству). Процесс интернационализации рассмотрен согласно вектору сотрудничества между государственными органами, администрацией университетов, преподавателями и студентами разных стран с целью поддержки международной составляющей образовательной, научно-исследовательской и административной деятельности. Соответственно исследование проведено с учетом трех компонентов системы высшего образования: образовательного, научно-исследовательского и административного. Главной задачей стало определение степени эффективности трансформированной институциональной системы интернационализационного менеджмента в ситуации форс-мажора – вооруженного конфликта в восточной части Украины. Результаты позволяют утверждать – стратегический менеджмент процесса интернационализации учреждения, начиная с 2014 года и до настоящего времени, реализуется в соответствии со стратегическими документами университета по интернационализации. Институциональные трансформации, которые имели место с 2014 года, повлияли на деятельность учреждения, интенсифицируя институциональную поли-

тику интернаціоналізації в відповідності з вимогами Болонського процесу. Це підтверджує зростання кількості викладачів і студентів, щорічно беручих участь в програмах мобільності, кількості іноземних студентів і міжнародних проєктів.

Ключевые слова: інтернаціоналізація, національна політика експорту освітніх послуг, світовий ринок освітніх послуг, тимчасово перемещене заклад вищої освіти, іноземні студенти, мобільність, показники міжнародної діяльності.

Myhovich Iryna V. Functional potential of educational services exporting process for temporarily displaced universities of Ukraine

The article outlines main directions and functional potential of institutional policy of internationalization for temporary displaced higher educational institutions (based on the case-study of State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University» moved from conflict area to government-controlled one). The process of internationalization has been viewed as a process of cooperation with state authorities, university leaders, faculty and students from different countries to support the international component of higher education. The research is carried out taking into consideration three components of the national system of higher education – educational, research and administrative. The aim of the article has been identified as to analyze the effectiveness of institutional transformation of the whole system of higher education institution management within the scope of force majeure situation such as armed conflict in the eastern part of Ukraine. The results of the case study have allowed to state that strategic

internationalization management of Luhansk Taras Shevchenko National University starting from 2014 and up to the present has been realized in accordance with the provisions of the University's strategic documents on internationalization. Institutional transformations that have taken place since 2014 have had an impact on the institution's activities, intensifying the institutional policy of internationalizing in accordance with the requirements of the Bologna Process. This is confirmed by the increase in the number of teachers and students who participate annually in mobility programs, as well as by the increase of foreign students and participation rates in international projects.

Key words: internationalization, national policy of educational services exporting, world educational services market, temporarily displaced higher education institution, foreign students, mobility, indicators of international activity.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2019 р.

Прийнято до друку 19.04.2019 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С.В.